

Þriðjudaginn 5. júní 1990.

Nr. 343/1988. **Guðný Þ. Böðvarsdóttir**

(Helgi V. Jónsson hrl.)

gegn

protabúi Rafns h/f

(Valgarð Briem hrl.).

Sjómenn. Skaðabótamál. Dánarbætur. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Guðmundur Jónsson, Benedikt Blöndal, Bjarni K. Bjarnason og Guðrún Erlendsdóttir og Gunnar M. Guðmundsson settur hæstaréttardómari.

Sveinn Sigurkarlsson héraðsdómari kvað upp hinn áfrýjaða dóm.

Áfrýjandi skaut máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 19. október 1988 samkvæmt heimild í 36. gr. laga nr. 75/1973 um Hæstarétt Íslands. Hún gerir þessar dómkröfur:

Aðallega, að stefndi verði dæmdur til að greiða sér skaðabætur að fjárhæð 1.045.881 króna með ársvöxtum sem hér segir: 42% frá 13. maí 1983 til 21. september 1983, 35% frá þeim degi til 21. október 1983, 32% frá þeim degi til 21. nóvember 1983, 27% frá þeim degi til 21. desember 1983, 21,5% frá þeim degi til 21. janúar 1984, 15% frá þeim degi til 11. ágúst 1984, 17% frá þeim degi til 1. janúar 1985, 24% frá þeim degi til 11. maí 1985, 22% frá þeim degi til 1. mars 1986, 13% frá þeim degi til 1. apríl 1986, 9% frá þeim degi til 21. janúar 1987, 10% frá þeim degi til 21. febrúar 1987 og 11% frá þeim degi til 14. apríl 1987, en síðan dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði sem hér segir: 2,5% til 14. júní 1987, 2,8% frá þeim degi til 14. júlí 1987, 3% frá þeim degi til 14. ágúst 1987, 3,4% frá þeim degi til 14. september 1987 og 3,5% frá þeim degi til útgáfudags stefnu í héraði 24. september 1987 og frá þeim degi til greiðsludags með dráttarvöxtum eins og Seðla-banki Íslands ákveður þá samkvæmt 10. gr. vaxtalaga nr. 25/1987. Þá er þess krafist, að staðfest verði með dómi, að vextir skuli leggjast við höfuðstól á tólf mánaða fresti, í fyrsta sinn 13. maí 1984.

Til vara krefst áfrýjandi skaðabóta að fjárhæð 1.167.180 krónur með sömu vöxtum og í aðalkröfu, en þannig, að dráttarvextir leggist

við höfuðstól á tólf mánaða fresti 14. apríl ár hvert, fyrst þannig, að vextir fyrir tímabilið frá 14. apríl 1987 til jafnlengdar 1988 leggist við höfuðstól 14. apríl 1988.

Þá krefst áfrýjandi þess, að ákvæði héraðsdóms um gjafsóknar-kostnað verði staðfest, en stefnda gert að greiða ríkissjóði sömu fjárhæð í málskostnað.

Loks krefst áfrýjandi málskostnaðar fyrir Hæstarétti samkvæmt gjaldskrá Lögmannafélags Íslands og framlögðum reikningi.

Bú Rafns h/f var tekið til gjaldþrotaskipta með úrskurði skipta-réttar Gullbringusýslu 15. mars 1990. Þrotabú félagsins hefur tekið við aðild málsins hér fyrir dómi og krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

I.

Stefndi viðurkennir fébótaábyrgð sína á tjóni áfrýjanda vegna fráfalls eiginmanns hennar, en telur, að ekki hafi verið sýnt fram á tjón áfrýjanda umfram það, sem greitt hefur verið og dæmt var í héraði.

II.

Áfrýjandi sundurliðar kröfur sínar með sama hætti og hún gerði í héraði.

Í kröfugerð sinni styðst áfrýjandi við líkindareikninga, sem Guðjón Hansen tryggingafræðingur hefur gert. Í forsendum hins áfrýjaða dóms er getið útreikninga frá 3. september 1984 og 29. júlí 1987. Fyrir Hæstarétt hefur verið lagður nýr útreikningur frá 18. janúar 1990. Þar segir:

„Breytingar frá útreikningnum 29. júlí 1987 eru þessar:

1. Tekið er tillit til breytinga á kauptöxtum, og enn fremur er hliðsjón höfð af upplýsingum kjararannsóknarnefndar um launaþróun 1986-1988.

2. Tekið er tillit til breytinga á bótafjárhæðum almannatrygginga.

3. Vaxtareikningur breytist vegna þess, að útreikningsdagur er nú annar. Reiknað er með almennum sparisjóðsvöxtum frá slysdegi til útreikningsdags 18. janúar 1990, en síðan er reiknað með 6% árs-vöxtum til frambúðar.

4. Vegna þess, hve langt er um liðið frá því er slysið varð, er

til glöggvunar reiknað, hver tjónsfjárhæð verður, ef slysdags-verðmæti er fært fram til útreikningsdags.

A. Bætur til ekkju:

Þegar tillit er tekið til ofangreindra launabreytinga, reiknast mér þær árlegu vinnutekjur Péturs, sem lagðar voru til grundvallar við fyrri útreikninga, verða sem hér segir:

Árið	1983, frá slysdegi	kr.	282.210.-
,,	1984	,,	322.340.-
,,	1985	,,	425.368.-
,,	1986	,,	535.444.-
,,	1987	,,	703.436.-
,,	1988	,,	898.082.-
,,	1989	,,	991.608.-
Eftir þann tíma		,,	1.060.717.-

Verðmæti framfærslueyris til handa ekkjunni, 50% af framan-greindum vinnutekjum, reiknast mér nema á slysdegi kr. 2.849.656.-, þegar reiknað er með vöxtum og vaxtavöxtum frá slysdegi til útreikningsdags, en kr. 3.623.690.-, þegar reiknað er með einföldum vöxtum þann tíma.

B. Bætur almannatrygginga.

Átta ára slysabætur almannatrygginga verða sem hér segir á ári:

Árið	1983, júní-des.	kr.	46.418.-
,,	1984	,,	52.587.-
,,	1985	,,	72.940.-
,,	1986	,,	90.259.-
,,	1987	,,	114.372.-
,,	1988	,,	138.331.-
,,	1989	,,	153.234.-
Eftir þann tíma		,,	163.188.-

Verðmæti þessara bóta á slysdegi reiknast mér nema kr. 405.315.-, þegar reiknað er með vöxtum og vaxtavöxtum frá slysdegi til útreikningsdags, en kr. 478.283.-, þegar reiknað er með einföldum vöxtum þann tíma.

C. Slysatrygging sjómanna.

Engin breyting er á verðmæti þeirrar eingreiðslu, sem ekkjan fékk frá Tryggingamiðstöðinni hf. árið 1983. Nemur verðmæti á slysdegi kr. 62.314.-.

D. Vinnutekjur Guðnýjar.

Þegar tillit er tekið til framangreindra launabreytinga, reiknast mér þær árlegu vinnutekjur Guðnýjar, sem lagðar voru til grundvallar við fyrri útreikninga, verða sem hér segir:

Árið 1983, frá slysdegi	kr. 99.980,-
„ 1984	„ 114.197.-
„ 1985	„ 150.698.-
„ 1986	„ 189.695.-
„ 1987	„ 261.098.-
„ 1988	„ 318.169.-
„ 1989	„ 351.303.-
Eftir þann tíma	„ 375.786.-

Komi helmingur þessara tekna til frádráttar reiknuðum framfærslueyri samkvæmt A-lið, nemur verðmæti þess frádráttar kr. 985.148.-, þegar reiknað er með vöxtum og vaxtavöxtum frá slysdegi til útreikningsdags, en kr. 1.250.788.-, þegar reiknað er með einföldum vöxtum þann tíma.

Sé slysdagsverðmæti fært fram til útreikningsdags þannig, að vextir reiknist á sama hátt, hvort sem fjárhæð er færð aftur í tímann eða fram á við, verður verðmæti á útreikningsdegi 18. janúar 1990 sem hér segir:

	<i>Reiknað með vöxtum og vaxtavöxtum til útrd. Kr.</i>	<i>Reiknað með einf. vöxtum til útrd. Kr.</i>
Verðmæti framfærslueyris, sbr. A-lið	8.253.949.-	7.833.918.-
Verðmæti 8 ára bóta, sbr. B-lið	1.173.984.-	1.033.982.-
Verðmæti eingreiðslu, sbr. C-lið	180.491.-	134.714.-
Verðmæti frádráttar skv. D-lið	2.853.454.-	2.704.031.-

Um forsendur fyrir útreikningi þessum, aðrar en þær, sem hér hefur verið greint frá, skírskotast til fyrri útreikninga.“

Þá hefur verið aflað eftirfarandi útreikninga tryggingafræðingsins:

„1. Verðmæti makalífeyris úr Lífeyrissjóði sjómanna á slysdegi, en miðað við sömu útreikningsdaga og við er miðað í tjónsútreikningum mínum frá 3/9 1984, 29/7 1987 og 18/1 1990.

2. Verðmæti launa vegna húsmóðurstarfa, eins og venja er að meta slík störf til fjár. Verðmæti miðist við slysdag, en útreikningsdagar séu eins og að ofan greinir.

3. Slysdagsverðmæti sé skipt í tvo hluta, annars vegar verðmæti þess, er til fellur frá slysdegi til útreikningsdags, og hins vegar verðmæti þess, sem til fellur eftir útreikningsdag.

Þegar stuðzt er við upplýsingar Lífeyrissjóðs sjómanna, sem greint er frá í útreikningi mínum frá 7/4 1988 á verðmæti makalífeyris frá sjóðnum, verða fjárhæðir þess makalífeyris sem hér segir:

Árið	1983, juní-des.	kr. 11.165.-
„	1984	„ 21.006.-
„	1985	„ 28.265.-
„	1986	„ 35.185.-
„	1987	„ 50.545.-
„	1988	„ 59.555.-
„	1989	„ 67.100.-
Eftir þann tíma á ári		„ 72.720.-

Séu Guðnýju reiknuð laun vegna húsmóðurstarfa á heimili barnlausra hjóna, eins og ég er varnur að reikna slík laun, verða árleg laun vegna heimilisstarfanna sem hér segir:

Árið	1983, frá slysdegi	kr. 96.638.-
„	1984	„ 108.978.-
„	1985	„ 148.670.-
„	1986	„ 187.376.-
„	1987	„ 251.542.-
„	1988	„ 301.511.-
„	1989	„ 336,228.-
Eftir þann tíma		„ 361.746.-

Með skírskotun til framangreindra óska hef ég reiknað slysdagsverðmæti makalífeyris og reiknaðra launa vegna heimilisstarfa mið-

að við áðurnefnda þrjá útreikningsdaga. Er þá reiknað með árlegum fjárhæðum, eins og þær hefðu verið tilgreindar á hverjum tíma, þ.e. eins og þá var best vitað, og eru þær því í samræmi við þær launafjárhæðir, sem við var miðað í hverjum útreikningi fyrir sig. Enn fremur er niðurstöðutölum hvers útreiknings skipt í samræmi við 3. lið hér að framan, og verða þá fjárhæðir sem hér segir:

	<i>Verðmæti vegna tíma til útrd. Kr.</i>	<i>Verðmæti vegna tíma eftir útrd. Kr.</i>	<i>Verðmæti samtals Kr.</i>
<i>Útreikn. 03.09.1984:</i>			
Framfærslueyrir ekkju (hálfar vinnut. P.A.B.)	158.564.-	1.448.262.-	1.606.826.-
8 ára slysabætur almtr.	50.679.-	227.056.-	277.735.-
Hálfar vinnut. G.Þ.B.	56.126.-	499.690.-	555.816.-
Makalífeyrir Lsj. sjóm.	20.479.-	195.482.-	215.961.-
Laun v. húsmóðurstarfa	109.841.-	1.074.040.-	1.183.881.-

*Útreikn. 29.07.1987 reikn.
með vöxtum og vaxtav.:*

Framfærslueyrir ekkju (hálfar vinnut. P.A.B.)	564.653.-	1.843.891.-	2.408.544.-
8 ára slysabætur almtr.	191.358.-	193.075.-	384.433.-
Hálfar vinnut. G.Þ.B.	199.504.-	631.979.-	831.483.-
Makalífeyrir Lsj. sjóm.	75.972.-	287.144.-	363.116.-
Laun v. húsmóðurstarfa	399.596.-	1.536.378.-	1.935.974.-

*Útreikn. 29.07.1987 reikn.
með einföldum vöxtum:*

Framfærslueyrir ekkju (hálfar vinnut. P.A.B.)	599.691.-	2.118.700.-	2.718.391.-
8 ára slysabætur almtr.	203.581.-	221.850.-	425.431.-
Hálfar vinnut. G.Þ.B.	211.868.-	726.167.-	938.035.-
Makalífeyrir Lsj. sjóm.	80.866.-	329.938.-	410.804.-
Laun v. húsmóðurstarfa	425.102.-	1.765.356.-	2.190.458.-

Útreikn. 18.01.1990 reikn.

með vöxtum og vaxtav.:

Framfærslueyrir ekkju

(hálfar vinnut. P.A.B.)	995.888.-	1.853.768.-	2.849.656.-
-------------------------	-----------	-------------	-------------

8 ára slysabætur almtr.	330.553.-	74.762.-	405.315.-
-------------------------	-----------	----------	-----------

Hálfar vinnut. G.P.B.	353.780.-	631.368.-	985.148.-
-----------------------	-----------	-----------	-----------

Makalífeyrir Lsj. sjóm.	134.929.-	277.270.-	412.199.-
-------------------------	-----------	-----------	-----------

Laun v. húsmóðurstarfa	694.491.-	1.379.280.-	2.073.771.-
------------------------	-----------	-------------	-------------

Útreikn. 18.01.1990 reikn.

með einföldum vöxtum:

Framfærslueyrir ekkju

(hálfar vinnut. P.A.B.)	1.140.003.-	2.483.687.-	3.623.690.-
-------------------------	-------------	-------------	-------------

8 ára slysabætur almtr.	378.117.-	100.166.-	478.283.-
-------------------------	-----------	-----------	-----------

Hálfar vinnut. G.P.B.	404.878.-	845.910.-	1.250.788.-
-----------------------	-----------	-----------	-------------

Makalífeyrir Lsj. sjóm.	154.774.-	371.488.-	526.262.-
-------------------------	-----------	-----------	-----------

Laun v. húsmóðurstarfa	794.943.-	1.847.965.-	2.642.908.-
------------------------	-----------	-------------	-------------

Um verðmæti eingreiðslu dánarbóta frá slysatryggingum sjó-
manna vísast til útreikningsins 29. júlí 1987.“

Í útreikningi 29. júlí 1987 segir: „Verðmæti þess hluta áður-
nefndrar eingreiðslu, sem ekkjan hefur fengið, reiknast mér nema
á slysdegi kr. 62.314.-. Hér verður enginn munur á reikningsaðferð-
um vaxta.“

Í skattframtölum áfrýjanda, sem lögð hafa verið fyrir Hæstarétt,
kemur fram, að launatekjur hennar voru sem hér segir árin 1984-
1988:

Árið 1984	101.169 krónur
„ 1985	301.452 —
„ 1986	411.681 —
„ 1987	572.884 —
„ 1988	710.209 —

III.

Með hliðsjón af því, sem nú hefur verið rakið, þykir áfrýjandi
ekki hafa sýnt fram á, að bætur til hennar vegna fráfalls eiginmanns
hennar hafi verið of lágt ákveðnar í héraði. Ber því að staðfesta

niðurstöðu hins áfrýjaða dóms um fjárhæð bóta, en vextir ákveðast svo sem greinir í dómsorði.

Niðurstaða héraðsdóms um málskostnað verður staðfest.

Rétt þykir, að málskostnaður fyrir Hæstarétti falli niður.

D ó m s o r ð:

Stefndi, þrotabú Rafns h/f, greiði áfrýjanda, Guðnýju Þ. Böðvarsdóttur, 200.000 krónur með 42% ársvöxtum frá 13. maí 1983 til 21. september 1983, 35% frá þeim degi til 21. október 1983, 32% frá þeim degi til 21. nóvember 1983, 27% frá þeim degi til 21. desember 1983, 21,5% frá þeim degi til 21. janúar 1984, 15% frá þeim degi til 11. ágúst 1984, 17% frá þeim degi til 1. janúar 1985, 24% frá þeim degi til 11. maí 1985, 22% frá þeim degi til 1. mars 1986, 13% frá þeim degi til 1. apríl 1986, 9% frá þeim degi til 21. janúar 1987, 10% frá þeim degi til 21. febrúar 1987 og 11% frá þeim degi til 14. apríl 1987, en síðan dráttarvöxtum samkvæmt 10. gr. vaxtalaga nr. 25/1987, sbr. 19. gr. laga nr. 9/1989, frá þeim degi til greiðsludags. Dráttarvexti eftir 14. apríl 1987 má leggja við höfuðstól á 12 mánaða fresti, í fyrsta sinn 14. apríl 1988, og reikna nýja dráttarvexti af samanlagðri fjárhæð.

Stefndi greiði 65.000 krónur í málskostnað í héraði til ríkissjóðs.

Ákvæði héraðsdóms um gjafsóknarkostnað og gjafsóknarlaun á að vera óraskað.

Málskostnaður fyrir Hæstarétti fellur niður.

S é r a t k v æ ð i

Guðmundar Jónssonar og Bjarna K. Bjarnasonar.

Við erum samþykkir röksemdum héraðsdómara um grundvöll bóta til áfrýjanda úr hendi stefnda, en við teljum óbætt heildartjón áfrýjanda hæfilega metið 260.000 krónur og beri að dæma stefnda til að greiða áfrýjanda þá fjárhæð ásamt vöxtum svo sem í atkvæði meirihluta dómenda greinir.

Við teljum, að ákvæði héraðsdóms um málskostnað, gjafsóknarkostnað og gjafsóknarlaun eigi að vera óröskuð og stefnda beri að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dómur aukadómþings Gullbringusýslu 25. maí 1988.

Mál þetta, sem dómtekið var að loknum munnlegum málflutningi hinn 28. apríl sl., höfðaði Guðný Böðvarsdóttir, nnr. 3151-0546, Eyjabakka 5, Reykjavík, með stefnu birtri 2. október 1987 á hendur Rafni hf., nnr. 7126-6095, Strandgötu 8-10, Sandgerði.

Við munnlegan málflutning lækkaði stefnandi aðalkröfu og varakröfu um kr. 18.725, og eru því dómkröfur stefnanda aðallega þær, að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda skaðabætur að fjárhæð kr. 1.045.881 með 42% ársvöxtum frá 13. maí 1983 til 21. september 1983, með 35% ársvöxtum frá þeim degi til 21. október 1983, með 32% ársvöxtum frá þeim degi til 21. nóvember 1983, með 27% ársvöxtum frá þeim degi til 21. desember 1983, með 21,5% ársvöxtum frá þeim degi til 21. janúar 1984, með 15% ársvöxtum frá þeim degi til 11. ágúst 1984, með 17% ársvöxtum frá þeim degi til 1. janúar 1985, með 24% ársvöxtum frá þeim degi til 11. maí 1985, með 22% ársvöxtum frá þeim degi til 1. mars 1986, með 13% ársvöxtum frá þeim degi til 1. apríl 1986, með 9% ársvöxtum frá þeim degi til 21. janúar 1987, með 10% ársvöxtum frá þeim degi til 21. febrúar 1987, með 11% ársvöxtum frá þeim degi til 14. apríl 1987, með 2,5% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði frá þeim degi til 14. júní 1987, með 2,8% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði frá þeim degi til 14. júlí 1987, með 3% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði frá þeim degi til 14. ágúst, með 3,4% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði frá þeim degi til 14. september 1987, með 3,5% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði frá þeim degi til útgáfudags stefnu þessarar og með dráttarvöxtum eins og þeir verða ákveðnir af Seðlabanka Íslands skv. 10. gr. laga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags. Þess er krafist, að staðfest verði með dómi, að vextir leggist við höfuðstól á 12 mánaða fresti, í fyrsta sinn 13. maí 1984, til vara, að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda skaðabætur að fjárhæð kr. 1.167.180 með 42% ársvöxtum frá 13. maí 1983 til 21. september 1983, með 35% ársvöxtum frá þeim degi til 21. október 1983, með 32% ársvöxtum frá þeim degi til 21. nóvember 1983, með 27% ársvöxtum frá þeim degi til 21. desember 1983, með 21,5% ársvöxtum frá þeim degi til 21. janúar 1984, með 15% ársvöxtum frá þeim degi til 11. ágúst 1984, með 17% ársvöxtum frá þeim degi til 1. janúar 1985, með 24% ársvöxtum frá þeim degi til 11. maí 1985, með 22% ársvöxtum frá þeim degi til 1. mars

1986, með 13% ársvöxtum frá þeim degi til 1. apríl 1986, með 9% ársvöxtum frá þeim degi til 21. janúar 1987, með 10% ársvöxtum frá þeim degi til 21. febrúar 1987, með 11% ársvöxtum frá þeim degi til 14. apríl 1987, með 2,5% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði frá þeim degi til 14. júní 1987, með 2,8% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði frá þeim degi til 14. júlí 1987, með 3% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði frá þeim degi til 14. ágúst 1987, með 3,4% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði frá þeim degi til 14. september 1987, með 3,5% dráttarvöxtum fyrir hvern byrjaðan mánuð eða brot úr mánuði frá þeim degi til útgáfudags stefnu þessarar og með dráttarvöxtum eins og þeir verða ákveðnir af Seðlabanka Íslands skv. 10. gr. laga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags.

Þess er krafist, að staðfest verði með dómi, að dráttarvextir leggist við höfuðstól á 12 mánaða fresti þannig, að vextir fyrir tímabilið 14. apríl 1987 til 14. apríl 1988 leggist við höfuðstól 14. apríl 1988 og síðan á hverju 12 mánaða tímabili.

Í báðum tilvikum er þess krafist, að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda málskostnað skv. gjaldskrá LMFÍ ásamt 10% sérstökum söluskatti skv. lögum nr. 68/1987. Þess er krafist, að staðfest verði með dómi, að málskostnaður ásamt söluskatti beri dráttarvexti skv. 10. gr. laga nr. 25/1987 frá dómsuppsögudegi til greiðsludags.

Dómkröfur stefnda eru þær, að hann verði algerlega sýknaður af kröfum stefnanda. Einnig krefst hann málskostnaðar að skaðlausu sér til handa að mati dómsins.

Málavextir eru þeir, að í maí 1983 hóf eiginmaður stefnanda, Pétur A. Berthelsen, störf á mb. Mumma, GK-120, sem gerður er út af stefnda. Föstudaginn 14. maí 1983 kl. 10.30, er skipið var státt u.þ.b. klukkustundarsiglingu í vestur frá Grindavík, varð Pétur fyrir slysi við störf sín í skipinu með þeim afleiðingum, að hann var látinn, er skipið kom til hafnar í Grindavík klukkustund síðar. Slysið vildi þannig til, að þegar verið var að láta trollið fara, brotnaði kengur, sem hlerakeðjan var húkkuð á, en kengurinn var soðinn á gálgann. Þegar hlerinn datt niður, strekktist á togvírnum, sem þá slóst í Pétur, sem missti strax meðvitund.

Sjópróf var haldið vegna slyssins í bæjarþingi Keflavíkur 19. maí 1983. Þar kemur fram, að yfirleitt hafi önnur festing verið notuð við upphengingu á gálganum. Í skýrslu rannsóknarnefndar sjóslysa fyrir árið 1983 kemur fram, að suðan á kengnum hafi verið mjög léleg.

Tjón stefnanda vegna tapaðrar framfærslu vegna láts eiginmanns hennar hefur verið reiknað út af Guðjóni Hansen tryggingafræðingi, fyrst 3. september 1984 og einnig 29. júlí 1987.

Lögmaður stefnanda kveðst hafa ritað stefnda í júlí 1985 og kafið fyrir-

tækið um bætur þessar. Engin svör hafi borist frá stefnda þrátt fyrir ítrekuð tilmæli um að taka afstöðu til bótakröfunnar. Sé því málsókn þessi nauðsynleg. Stefnandi hefur fengið gjafsókn með bréfi dóms- og kirkju-málaráðuneytisins 3. júní 1987.

Stefnandi hefur komið fyrir dóminn og gefið aðilaskýrslu. Í henni kemur fram m.a., að dóttir hennar, sem ólst upp á heimili stefnanda, var 19 ára gömul, er slysið varð. Þar kemur einnig fram, að stefnandi hefur starfað í Búnaðarbanka Íslands síðan á árinu 1984 og verið í sambúð frá því í apríl 1987. Þá kemur fram, að þegar maki hennar féll frá, hafi fjárhagur þeirra verið fremur bágborinn og skýringin á því misjafnt gengi manns hennar við tekjuöflun, þar sem hann var sjómaður og tekjur því sveiflu-kenndar. Einnig kemur þar fram, að stefnandi hafi verið frá vinnu í hálfri annað ár eftir slysið vegna bakveiki.

Dómkröfur stefnanda eru studdar þeim rökum, að hún telur stefnda vera bótaskyldan skv. reglum skaðabótaréttarins. Í fyrsta lagi er bent á reglur um hlutlæga ábyrgð í hættulegum atvinnurekstri. Í öðru lagi er bent á hlutlæga ábyrgð vegna bilunar eða galla í búnaði, en regla af því tagi hafi ótví- ræða stóð í dómaframkvæmd. Verði ekki fallist á ábyrgð á framan- greindum grundvelli, er í þriðja lagi bent á ábyrgð vegna mistaka og vanrækslu fyrirsvarsmanna stefnda, starfsmanna hans eða manna, sem hann með einhverjum hætti ber ábyrgð á.

Sundurliðar stefnandi dómkröfur sínar þannig:

1. Aðalkrafa:

a) Tjón vegna missis framfæranda	2.408.544
Fráðregnar vinnutekjur stefnanda	(831.483)
Fráðregnar bætur úr slysatryggingu almannatrygginga	(384.433)
Fráðregnar bætur úr slysatryggingu sjómanna	(384.433)
Fráðreginn hluti stefnanda í eingreiðslu- bótum slysatryggingar sjómanna	(62.314)
	745.881
b) Miskabætur	300.000
	1.045.881

2. Varakrafa:

a) Tjón vegna missis framfæranda	2.718.391
Fráðregnar vinnutekjur stefnanda	(938.035)
Fráðregnar bætur úr slysatryggingu almannatrygginga	(425.431)

Frádregnar bætur úr slysatryggingu sjómanna	(425.431)
Frádreginn hluti stefnanda í eingreiðslubótum slysatryggingar sjómanna	(62.314)
	867.180
b) Miskabætur	300.000
	1.167.180

Stefndi styður sýknukröfu sína þeim rökum, að stefnandi hafi í raun ekki orðið fyrir neinu fjárhagslegu tjóni vegna fráfalls eiginmanns síns í umrætt sinn. Bótaskyldu sem slíkri er ekki mótmælt, en því haldið fram af hálfu stefnda, að ekki hafi verið sýnt fram á raunverulegt fjárhagslegt tjón stefnanda, sem rekja megi til atburðar þessa.

Í kröfugerð stefnanda sé ekki tekið tillit til þeirrar staðreyndar, að stefnandi hafi notið og muni njóta um ókomin ár greiðslna frá Lífeyrissjóði sjómanna, en eiginmaður hennar hafi átt réttindi í þann sjóð er hann féll frá, og telur, að draga eigi frá, áður en endanlegar bætur eru reiknaðar út, og við munnlegan málflutning miðast við, að 60% verðmætis þeirra bóta eða kr. 309.136 og vísar til dómskjals nr. 16 varðandi þá fjárhæð. Þá telur stefndi, að ekki hafi verið tekið tillit til þess, að venja sé að lækka bætur í málum sem þessum vegna skattfrelsis bóta og hagræðis af eingreiðslu.

Stefndi hefur í greinargerð mótmælt sérstaklega vaxtaútreikningi stefnanda og því, að „miskabótakrafa“ sé allt of há.

Stefndi hefur ekki andmælt útreikningi á heildartjóni skv. varakröfu stefnanda, en útreikningi skv. aðalkröfu hefur hann mótmælt vegna kröfu um, að vextir leggist við höfuðstól á 12 mánaða fresti, í fyrsta sinn 13. maí 1984.

Dómurinn telur, að krafa um vaxtavexti, svo sem aðalkrafa gerir ráð fyrir, hafi ekki stoð í lögum, en hins vegar standist vaxtakrafa skv. varakröfu stefnanda lög, og verður hún því lögð til grundvallar, enda hefur hún ekki sætt andmælum.

Dómurinn lítur svo á, að kröfu stefnanda um miskabætur beri að skilja sem kröfu, er felur í sér kröfu um bætur fyrir röskun á stöðu og högum.

Stefndi hefur ekki mótmælt bótaskyldu, heldur er ágreiningur aðila varðandi, hvaða liðir skuli koma til frádráttar á heildartjóninu og hversu háir þeir skuli vera.

Það er álit dómsins, að beita skuli hlunnindafrádrætti vegna eingreiðslu og skattfrelsis bóta.

Þegar litið er til aðstæðna stefndu og þeirra atriða, er hér skipa máli, og að teknu tilliti til þeirra lífeyrissjóðsréttinda, sem hún öðlast, þykja

hæfilegar bætur vera kr. 200.000, þar með taldar bætur fyrir röskun á stöðu og högum, og beri sú fjárhæð vexti eins og krafist er í varakröfu stefnu.

Dæma ber stefnda til þess að greiða 65.000 kr. í málskostnað í ríkissjóð.

Gjafsóknarkostnaður kr. 160.000, þar með talin laun skipaðs talsmanns stefnanda, Erlu S. Einarasdóttur héraðsdómslögmanns, kr. 135.000, þar með talinn söluskattur, greiðist úr ríkissjóði.

D ó m s o r ð:

Stefndi Rafn hf., greiði stefnanda, Guðnýju Böðvarsdóttur, kr. 200.000 með 42% ársvöxtum frá 13. maí 1983 til 21. september 1983, með 35% ársvöxtum frá þeim degi til 21. október 1983, með 32% ársvöxtum frá þeim degi til 21. nóvember 1983, með 27% ársvöxtum frá þeim degi til 21. desember 1983, með 21,5% ársvöxtum frá þeim degi til 21. janúar 1984, með 15% ársvöxtum frá þeim degi til 11. ágúst 1984, með 17% ársvöxtum frá þeim degi til 1. janúar 1985, með 24% ársvöxtum frá þeim degi til 11. maí 1985, með 22% ársvöxtum frá þeim degi til 1. mars 1986, með 13% ársvöxtum frá þeim degi til 1. apríl 1986, með 9% ársvöxtum frá þeim degi til 21. janúar 1987, með 10% ársvöxtum frá þeim degi til 21. febrúar 1987, með 11% ársvöxtum frá þeim degi til 14. apríl 1987, með 2,5% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð frá þeim degi til 14. júní 1987, með 2,8% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð frá þeim degi til 14. júlí 1987, með 3% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð frá þeim degi til 14. ágúst 1987, með 3,4% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð frá þeim degi til 14. september 1987, en með 3,5% dráttarvöxtum fyrir hvern mánuð frá þeim degi til 24. september 1987 og með dráttarvöxtum eins og þeir ákveðast af Seðlabanka Íslands skv. 10. gr. laga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags. Dráttarvexti má leggja við höfuðstól á 12 mánaða fresti, í fyrsta sinn þann 14. apríl 1988.

Stefndi greiði kr. 65.000 í málskostnað í ríkissjóð. Gjafsóknarkostnaður kr. 160.000, þar með talin laun skipaðs talsmanns stefnanda, Erlu S. Árnadóttur héraðsdómslögmanns, kr. 135.000, þar með talinn söluskattur, greiðist úr ríkissjóði.

Aðfararfrestur vegna tildæmdra krafna skal vera 15 dagar.